

مقایسه آگاهی و نگرش و عوامل مرتبط در خصوص عقیم‌سازی بین زوجین استفاده‌کننده از این روش و استفاده‌کنندگان از سایر روش‌های پیشگیری از بارداری در

شهر همدان، ۱۳۸۱

گیتی ازگلی (M.Sc.)^۱، محبوبه احمدی (M.Sc.)^۱، شادی گلی (M.Sc.)^۲، علیرضا اکبرزاده باغبان (M.Sc.)^۳.

- ۱- مربی، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران.
- ۲- کارشناس ارشد مامایی، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران.
- ۳- مربی، گروه آمار زیستی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران.

چکیده

مقدمه: نگرانی اصلی از افزایش جمعیت جهان، تهدید جان میلیون‌ها نفر است که اکثر آنان را زنان و کودکان تشکیل می‌دهند. هنوز ۵۰-۲۵٪ زنان کشورهای در حال توسعه آخرین حاملگی خود را ناخواسته ذکر می‌کنند. هدف کنترل مولید کاهش حاملگی ناخواسته و به طور کلی ارتقاء سلامت جسمی و روانی زنان و حتی کودکان است. عقیم‌سازی (بستن لوله‌های رحمی زنان و یا وازکتومی در مردان) یکی از روش‌های مطمئن پیشگیری از بارداری است. در مطالعات مختلف عوامل مرتبط در انتخاب و عدم انتخاب عقیم‌سازی نظیر سن، سن ازدواج، تعداد فرزندان، اعتقادات مذهبی و دیگر عوامل کمابیش ذکر شده است. مطالعات مختلف آسیایی و آفریقائی نشان داده است افرادی که عقیم‌سازی را انتخاب می‌کنند دارای نگرش مثبت نسبت به آن و افرادی که عقیم‌سازی را انتخاب نمی‌کنند، دارای نگرش منفی نسبت به آن یا بی‌نظر می‌باشند. اما آگاهی در هر دو گروه در اغلب مطالعات ضعیف می‌باشد. لذا تحقیق حاضر با هدف تعیین و مقایسه آگاهی، نگرش و عوامل مرتبط در زوجین انتخاب‌کننده روش عقیم‌سازی و واجدین شرایط عقیم‌سازی که از سایر روش‌های پیشگیری از بارداری استفاده می‌کنند در همدان در سال ۱۳۸۱ انجام گرفت.

مواد و روشها: تحقیق توصیفی بر روی ۱۲۰ زوج شامل ۶۵ زوج انتخاب‌کننده عقیم‌سازی و ۶۵ زوج استفاده‌کننده از سایر روش‌های پیشگیری از بارداری دارای حداقل سه فرزند، صورت گرفت. کلیه زوجین از مراجعه‌کنندگان به بیمارستان (جهت انجام عقیم‌سازی) یا مراکز بهداشتی (جهت دریافت وسایل پیشگیری از بارداری) انتخاب شدند. سن، سطح سواد، قومیت، محل سکونت، شغل، تعداد فرزند، طول مدت ازدواج، سن آخرین فرزند، تفاوت تعداد فرزند موجود و ایده‌آل، علت روش جلوگیری از بارداری و اطلاعات مربوط به آگاهی و نگرش و سایر موارد در پرسشنامه ثبت شد. از روش‌های آماری χ^2 ، فیشر، آنالیز واریانس، ضریب همبستگی، آزمون t، کروسکال والیس استفاده شد.

نتایج: از میان زوجین انتخاب‌کننده عقیم‌سازی، ۵۲/۳٪ دانش ضعیف و ۷۸/۵٪ نگرش مثبت داشتند. ۳۰٪ از میزان احتمال برگشت باروری و ۱۷/۵٪ از زمان رفع خطر حاملگی، پس از وازکتومی آگاه بودند. در زوجین واجد شرایط عقیم‌سازی که از سایر روش‌های پیشگیری از بارداری استفاده می‌کردند، ۵۰/۸٪ دانش ضعیف و ۴۹/۳٪ نگرش بی‌نظر داشتند. ۲۰٪ زوجین از میزان احتمال برگشت باروری پس از عقیم‌سازی و ۱۳/۸٪ از زمان رفع خطر باروری پس از وازکتومی آگاه بودند. بین دانش دو گروه تفاوت معنی‌دار دیده نشد؛ در حالیکه بین نگرش دو گروه اختلاف معنی‌دار وجود داشت ($p < 0/01$). منبع کسب اطلاعات در ۲۷/۷٪ خانم‌های انتخاب‌کننده عقیم‌سازی مراکز بهداشتی، درمانی و در ۱۶/۹٪ آقایان دوستان و آشنایان ذکر شد.

نتیجه‌گیری: افراد انتخاب‌کننده عقیم‌سازی با آگاهی ضعیف و نگرش مثبت اقدام به عقیم‌سازی می‌کنند و افراد واجد شرایط با نگرش بی‌نظربدلیل ناآگاهی اقدام به آن نمی‌کنند. لذا توصیه می‌شود در زمینه آموزش صحیح و مشاوره در انتخاب این عمل و حتی عدم انتخاب آن دقت صورت گیرد. این امر حتی می‌تواند با استفاده از روش‌های آموزش جامعه‌نگر مثل استفاده از رابطین زن و مرد با توجه به تأثیر گزار بودن دوستان صورت گیرد.

کل واژگان: عقیم‌سازی، لوله بستن زن، وازکتومی، آگاهی و نگرش در تنظیم خانواده، و روش جلوگیری از بارداری.

آدرس مکاتبه: گیتی ازگلی، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی شهید بهشتی، جنب بیمارستان کودکان مفید، حسینیه ارشاد، خیابان شریعتی، تهران، ایران.

پست الکترونیک: gozgoli@yahoo.com